

Verdi operájának bemutatója a Szegedi Nemzeti Színházban

Már régóta elképesztőnek tűnik, hogy a zeneirodalom egyik legcsodálatosabb operáját az ősbemutatón megbuktatták. A bukásnak természetesen nem a zseniális mű volt az oka, sokkal inkább a velencei közönség, mely a Rigoletto (1851) indulattal és érzékiséggel teli tragédiája után nem akarta érteni a Traviata légies, transzcendentális líráját. Emellett óriási melléfogás volt egy bizonyosan szép hangú, de nagyon elhízott énekesnőre bízni a tüdőbeteg Violetta szerepét.

A Szegedi Nemzeti Színház a város operaéletében igen jelentős fejezethez érkezett: a Traviata 2026. szeptember 25-26-i bemutatója szinte új korszakot nyitott a dicsőséges múlttal és közelmúlttal rendelkező operatársulat történetében.

Koltay M. Gábor igen nagyot alkotott e premierekkel. Verdi világa és alkotói szándéka nemhogy tökéletesen megvalósult, hanem tovább erősödött rendezői munkája során. A rendezőnek konzseniális partnere volt Fülöp Dániel Erik karmester, aki – zenei anatómusként – sorra tárta fel az opera Verdi által igazából el sem rejtett titkait, melyek azonban mégis eltűntek, hangsúlytalanná váltak a számtalan interpretáció során, sok esetben Verdi eredeti szándékaival ellentétesen. Verdi dramaturgiáját erősítette fel Koltay M. Gábor azon döntése, mely szerint a háromfelvonásos operát két részre bontva tárja a közönség elé, s hogy az opera zenei bevezetője alatt kifejező és sokatmondó némajátékot látunk, mely alatt azt is felismerhetjük, hogy az előadás díszlete – díszlettervező: Vereckei Rita – voltaképp egy koporsó részlete, a koporsó nagyobb részében pedig mi magunk vagyunk... s ebbe a díszletbe „érkeznek”, innen tűnnek el az adott szituációhoz tartozó tárgyak: egy csillár, „bárpult” poharakkal, s hatalmas

színes, vagy szürke virágdíszek. Komoly jelentősége van a vetített háttérnek (a vetített képek a két „koporsófal” közti intervallumban láthatóak), különösen megdöbbentő a hatalmasra nagyított tüdőrontgenkép a Violetta-Germont-jelenet alatt, s igen szépek a záróképben Violetta portréi, melyek mindkét címszereplő *eredeti, tehát „civil”* képmásai (melyek azonban a halál bekövetkezte után szertefoszlanak, felhőkké válnak). Nagyon jó volt az első felvonás vége – tehát a Violetta és Alfréd közti szerelem kibontakozása – és a szerelem a nyaralóban játszódó még szép percei, s megrendítően szép volt a második felvonás második képe után a III. felvonás, mely ugyanazzal a gyönyörű előjátékkal kezdődik, mint ami a mű elején hangzik el, ám ezúttal sötétebb hangnemben. Ezen előjáték alatt lassan elfogy a viharos második béli kép közönsége, s Annina, Violetta komornája, szinte barátnője leveszi Violetta szőke parókáját – mely alighanem már az első felvonásban is paróka volt... Nagyon izgalmas, ahogyan Koltay M. a kórust és a táncosokat – a kiváló koreográfus Bodor Johanna – mozgatja: valamennyi kórustag és tánckari tag egyéniségként és rendkívül dinamikusan játssza be színpadot. Itt kell dicsérő szavakat írni a jelmezekről: a szimbolikus alakokon és a farsangi figurákon kívül mindenki mai kortárs ruhákban – életkor és rang szerint – játszik: ki öltönyben, ki estélyi ruhában, ki farmerben és pólóban (pl.: Alfréd, amikor a II. felvonás (I. rész 2. kép) nyaralójában van), Füzér Fanni kiváló fantáziával öltöztette fel a sok-sok szereplőt; Violetta csinos ruháiból még az utolsó felvonásra is marad egy szép szoknya. Ebben az operában a kortárs öltözet teljesen természetes: ez Verdi *egyetlen* kortárs operája (bár eleinte megpróbálta a cenzúra száz évvel korábbra erőltetni).

Sokkal többet kapunk, mint a korábbi Traviata-előadásokban. E sorok írója még soha nem hallotta Germont szépséges áriája (magyarul: „Hát nem él szívedben már...”) után – mely alatt többjelentésű szimbolikus alakként valóban megjelenik Germont „angyali” lánya, akinek sorsáért aggódik Alfréd miatt – a strettát, mellyel keménnyé válik Alfréd és apja összecsapása. Nem mindig éneklik a III. felvonásban két versszakkal az Addio, del passato áriát, most igen. S nemcsak „húzásokat” nyitott ki a rendező és a karmester, hanem szentesítettek is egy régebben már fel-felbukkanó húzást: törölték a Violetta halála utáni felesleges „reflexiók” szövegeket.

Mindezek az opera makro dramaturgiájának alapvető részei; de rendkívüli kreativitásról árulkodnak a mikro dramaturgia egyes mozzanatai is. Ilyen Violetta „cipőválogatási” játéka az Előjáték alatt, ilyen, ahogyan Gastone tolja hátulról Alfrédot Violetta felé, ilyen, ahogyan a farsangi mulatságból érkező

Grenvil, az orvos hegyes fejedővel érkezik. S végül ilyen a visszatérő Alfréd kedves ajándéka Violetának: egy plüssmaci...

Nagyszerűek az opera szereplői-énekesei. A 10 szerepből négyet sikerült „lekettőzni”, s máris hadd ismételjük meg Fülöp Dániel Erik karmester egy blogban közzé tett szavait: nincs *második* szereposztás, hanem *másik* van.

Violetát az első előadáson Kónya Krisztina énekelte-játszotta, akinek már szerepelt a repertoárján a Traviata, tehát volt tapasztalata Violetta rendkívül összetett alakja megformálásában. Verdi életművében ez az egyik legnehezebb női szerep: egyaránt lírai és drámai, sőt az I. felvonásban még koloratúr is a felvonást záró nagyáriában. Kónya Krisztina univerzális szoprán, az első pillanattól kezdve minden énekesi feladatot kiegyenlítően és a drámai cselekménynek alárendelve oldott meg. Követte Verdi, a rendező és a karmester elgondolásait: a betegség már az előjáték alatt is látszott rajta, s oda is tért vissza az utolsó képben. Csakhogy amíg az első kép során még ki tudta magát tépni kilátástalan helyzetéből, addig az utolsó képben – bár még vannak apró kísérletei — már semmiképpen. Szép hangját e folyamat során bontotta ki Kónya Krisztina, hogy aztán a II. rész első képében (eredetileg a II. felvonásban) végképp föladja a küzdelmet. Az élettől való búcsúzása és – Verdi által mesterien felépített halála – nagyon meghatóra sikerült. Máthé Beáta most először volt Violetta – de eddigi szerepei (különösen a Manon és A pillangókisasszony) után a lehető legjobbkor érkezett el a Traviatához. Ellenállhatatlan erő sugárzik belőle, éneklése dinamikusan sodor előre mindannyiunkat, szinte már elhisszük, hogy le fogja győzni a halált. Bár bravúros nagyáriája még arról szól, hogy szépségével mindenképp, még önmaga felett is ő az úr, de ekkor már egyre inkább elborítja szenvedélyes első szerelme, Alfréd szerenád-töredékei csak a végső megerősödést adják neki. Harcias ellenféllé válik Germont Györggyel való összeütközése során, ő nem hajlandó biztos vesztesége tudatában sem sírni, hanem emelt fővel távozik boldogsága megrontója közeléből. Hangja végig tökéletes, inkább drámai, mint lírai, utolsó hangjában is ő a győztes: bár elpusztítja a végzet, de legyőzni nem tudja.

A címszerepet alakító két szoprán óriási kincse a szegedi színháznak.

Alfréd a legkülönlegesebb Verdi-tenorszerepek egyike: szinte naiv szerelmes fiatalemberből fokozatosan válik tudatos férfivá, de mindvégig marad benne valami gyermeki (gondoljunk az aranyos maci-ajándékra Violetta számára). Öntudata az apjával való összeütközés során válik sokszerűen erőssé, mely

néhány órával később agresszivitásba csap át, de a valóságot – Violetta halálos beteg – talán tényleg csak az utolsó pillanatban ismeri fel. Töttös Roland – aki óriási nyeresége a szegedi operatársulatnak, előtte évtizedekig alig-alig voltak olyan tenorok, akik igazán szép hangszínük és holtbiztos énektechnikájuk mellett előnyös megjelenéssel is bírtak – mindezen drámai folyamatot nagyszerűen viszi végig. Ez már az első kettősben remek; nagyon szép szerelmes áriája az I. rész második képében (eredetileg a II. felvonásban), hogy aztán igazi erővel támadjon apjára, s a szegény Violetta; líraisága végül a záróképben bontakozik ki.

Ebben az évben östehetségként jelent meg a szegedi színház színpadain Tóth Jonathán, akit egy ideig – legalábbis az opera számára – elveszettnek hittünk. Óriási meglepetés volt Ernesto-ja a Don Pasquale-ban, szívből gyönyörködtünk rendkívül stabil magasságaiban és friss hangjában. Alfréd szerepét – hadd áruljunk el ennyi háttérinformációt – szinte beugrásként vállalta el, hiszen három héttel és 4 nappal a bemutató előtt kapta e feladatot (miközben az összes többi szereplő – ismereteink szerint – már a nyár elejétől–közepétől készülhetett az új premierre). Jonathán hibátlanul és tökéletesen megtanulta az előbbieken már jelzett nehéz szerepet, s nem maradt adós a szerepformálás terén sem. Végig kiegyensúlyozottan, szépen énekelt, s teljes mértékben azonosult operai karakterével: valódi Alfréd volt. Ismét bizonyított tehát; további fejlődése érdekében — s ezt bizonyára látja a színház új, attraktív zeneigazgatója, Mátyássy Szabolcs is (kinek kinevezéséhez ezúton is gratulálunk) – újabb és újabb feladatokat kell kapnia, melyek eléneklésével sokunknak szerez majd örömet.

Ha van igazi univerzális bariton a Kárpát-medencében, akkor az minden bizonnyal Szélpál Szilveszter. Minden operaszerepében nagyszerű volt évek óta, de még az operistáktól elég távol álló táncos-komikusként is a Marica grófnőben. Germont Györggyel élete eddigi legsúlyosabb szerepét kapta meg — s ebben is kiválóan helytállt. Képes volt még hangszínt is váltani, így első mondatától tudtuk, hogy könyörtelen ember érkezett Violetta villájába. Líraisága híres áriájában vált nyilvánvalóvá, hogy aztán ugyanezen ária strettájában mégis a kemény apát hallhassuk, mely szigorúan dörren rá őrzöngő fiára a II. rész végén. A záró kép betegszoba jelenetében, nem tudni, valóságos-e bocsánatkérése, mindenesetre ma már egyre inkább álságosnak tűnnek szavai, Szilveszter ezt is érzékeltette.

Réti Attilára valósággal rátalált az idősebb Germont szerepe: az a hangszín, az a súlyosság, ami ehhez a szerephez kell, benne eredendően adott. Neki saját magát kell adnia, százszázalékosan azonos az aggódó és ezért meggyőzőhetetlen apával. Mély és nemes zengésű baritonja betölti a színpadot, végre hallhattuk előadásában Germont híres áriáját. Eleganciáját akkor sem veszti el, amikor felindult fia a földre löki, s pusztá megjelenésével tiszteletet parancsol a kártyajelenet után. A záróképben elénekelt mondatai szinte már őszintének tűnnek, olyan lágyak és fájdalmasak; Réti Attila e szerepben tökéletes (örülnénk, ha érett hangját minél több Verdi-hős megjelenítésében hallhatnánk a következő években).

Nem először kerül papírra: az igazi nagy operákban nincsenek kis szerepek. Fontos szerep Flóráé, Violetta barátnőjévé, aki persze addig áll mellette, amíg Violetta a párizsi társasági élet központja. Két teljesen különböző művész énekli a két szereposztásban ezt a hölgyet, kiknek öltözete (köszönhetően Füzér Anni jelmeztervezőnek) is teljesen különböző: Vajda Júlia Liszt-díjas énekesnő elegáns báli ruhában, Bitá Boglárka inkább mai divat szerinti jelmezben jelenik meg, mindketten szépek és hitelesek. Külön dicséret illeti Kismárton Ilonát, aki Anninát alakítja: a rendező tökéletesen választotta őt erre a szerepre. Nagyon szépen énekel, s mindig akkor és úgy van úrnője mellett és közelében, amikor és ahogyan kell. Gastone játékos bálrendező, Büte László élvezettel jön-megy, intézkedik. Parádés ötlet a második rész kezdése: Gastone csendben lopakodik a színpad közepén gubbasztó pár felé, a közönséget is bevonva mutatja kezével, hogy most maradjanak csöndben, majd megijeszti a párt, s így kezdődik a rész. Igen nagy örömmel láttuk, hogy az erőteljes, képzett és szép hangú Taletovics Milán végre szerepet kapott: Douphol báró Violetta szeretője és „kitartója” – amíg Alfréd meg nem jelenik. De a darab elején még nem akadályozza a két fiatal szerelmét, mintha már akkor tudná, hogy amint elfogy a pénze, Violetta visszatér hozzá (ebben végülis téved: az id. Germont nélkül ez soha nem következett volna be, s így is csak rövid időre lehet újra Violetta szeretője). D’Obigny márki (Süli Tamás) és Giuseppe (Bagdi Zoltán) egy-egy villanás erejéig színesítik az előadást. Jelentősebb a szerepe – hiszen Violetta kezelőorvosa – dr. Grenvilnek, akit Vatamány Atanáz diszkréten, visszafogottan formál meg; hangjából a reménytelenség csendül ki, hiszen Violetta betegségére csak enyhítő gyógyszereket tud adni.

Valódi szereplő ezen operában a kórus, a színház énekkara, mely – mint már említésre került – úgy szólal meg igen szép, tömör hangzással – Taletovics

Milán e tekintetben is fontos főszereplő, hiszen ő a színház kiváló karigazgatója – hogy közben valamennyi énekkari művész egyéniségként jelenik meg a történetben, s nemcsak a cselekményt lendítve, reagálva, hanem önálló produkcióval is: nagyon jó volt a cigány jósnők és a matadorok kara, illetve a miniatűr bacchanália a záróképben, mellyel Verdi egy pillanatnyi életerőt varázsol a közelgő vég nyomasztó levegőjébe. Hatalmas, jelentős főszereplő a Szegedi Szimfonikus Zenekar, hiszen nélkülük meg sem szólalhatna az opera. Virtuózan, szépséges hangzásokat produkálva játszanak, egyaránt szuperlatívuszokkal kell illetni a két előjáték vonósait szép, tiszta játékukért, s a drámai csúcspontok fűvósait.

Ez a kettős operabemutató annyira magas színvonalú volt, hogy meg kell említeni a színlapon szereplő valamennyi munkatársat: Jónás Dzsennifer Éva koreográfus asszintenst, Sándor Szabolcs és Zalánki Rita zene asszisztenseket (Sándor Szabolcs később vezényli is az operát), Zsoldos Anikó sűgőt, Pócsik Dániel ügyelőt és Andrejcsik Lujza rendező asszisztentst is. S még egyszer a 2026-os szegedi Traviata-előadás két fő- és zseniális alkotóját: Fülöp Dániel Erik karmestert és Koltai M. Gábor rendezőt. Szívből gratulálunk, köszönjük!

Kiss Ernő

TARI RÓBERT KÉPEI A TRAVIATA SZEGEDI ELŐADÁSÁRÓL

Jelenet az opera I. részéből. A kép bal oldalán Bűte László (Gastone)

Töttös Roland (Alfréd) és Kónya Krisztina (Violetta)

Töttös Roland (Alfréd) és Bagdi Zoltán (Giuseppe)

Kismárton Ilona (Annina), Kónya Krisztina (Violetta) és Szélpál Szilveszter (Germont)

Máthé Beáta (Violetta), Tóth Jonathán (Alfréd), a kép jobb oldalán Kismárton Ilona Annina (árnyékban)

Jelenet az opera II. része I. képéből. A kép háttérében balról a második Töttös Roland (Alfréd), a színház énekkarát és a Szegedi Szimfonikus Zenekart Fülöp Dániel Erik vezényli.